

Initiativ og Fremskridt røre sig udenfor Folkeskolen. Det er klart nok, og saa længe det er Tilfældet, kunde det aldrig falde os ind at hindre det pædagogiske Initiativ og Fremskridtet i at røre sig. Men nu er netop Folkeskolen ved at blive bedre og bedre i Kraft af hele Udviklingen, ogsaa i Lovgivningen. Og nu er det, jeg siger til de Herrer: De modsætte sig, naar vi fra Socialdemokratiets Side foreslaa Folkeskolen yderligere forbedret. Da Folkeskolen i 1899 var for, nedsablede de en hel Række Ændringsforslag fra vor Side om at gøre Folkeskolen bedre, Undervisningen fyldigere, om at bevilge rigeligere Penge. Da nægtede man Folkeskolen den Hjælp, vi foreslog. Da Almenskoleloven var for og vi vilde give Statstilskud til de Kommuner, der indførte Mellemskoleundervisning, vilde man ikke være med dertil. Altsaa, man modsatte sig vore Krav om at gøre Folkeskolen saa god som mulig. Kunne de Herrer da ikke forstaa, at vi saa ikke ere stemte for deres Kray om at overvælde Privatskolen med saa rigelige Gaver som muligt?

Det ærede Medlem sagde, at kun naar vi havde private Skoler ved Siden af Folkeskolen, kunde det pædagogiske Fremskridt finde Sted. Konsekvensen af dette Standpunkt er, at han maa sørge for, at Folkeskolen ikke bliver saa god som muligt, i alt Fald maa den ikke blive saa god, at den private Skole ved Siden er overflødig. Hvis Folkeskolen bliver saa god, at den private Skole ikke kan røre sig ved Siden af, kan det pædagogiske Initiativ ikke gøre sig gældende, siger det ærede Medlem. Men Sagen er, at saa er Folkeskolen bleven saa god, og saa har hele Folket faaet en saadan Interesse for den, at det pædagogiske Fremskridt nok skal gøre sig gældende indenfor Folkeskolens Rammer. Det er klart, at saa længe Folkeskolen er en Fattigskole, et Skumpelskud, der sættes til Side, kan det pædagogiske Fremskridt ikke røre sig indenfor den, for ingen interesserer sig derfor, saa maa det bane sig Vej udenfor. Men naar Folkeskolen bliver den bedst mulige Skole, den eneste Skole, Folkets Fællesskole, som hele Folket, alle Samfundsklasser, de højest stillede og mest uddannede interessere sig for, saa at de selv sætte deres Børn i Skolen, skal der nok blive en saadan Interesse for dens Udvikling i alle Henseender, at det pædagogiske Initiativ ingen Skade lider.

Endelig maa jeg til Slutning sige, at det ærede Medlem for Viborg (Sveistrup) ikke gav mig Svar paa mit Spørgsmaal,

om han, der nu er saa ivrig for i sidste Øjeblik at faa jaget et betydeligt Tilskud til de private Skoler igennem, vil være med til at støtte os, naar vi om forhaabentlig ikke lang Tid kræve Statstilskud til de kommunale Skoler, der ofte saa meget paa deres Skolevæsen, at de gennemføre Almenskoleloven. Det ærede Medlem var heller ikke inde paa min Paavisning af, at vi ved Almenskoleloven af 1903 stillede os paa den fælles Folkeskoleplan. Jeg vil gøre ærede Medlemmer opmærksomme paa, at det ærede Medlem for Viborg bekæmper den Tanke, som hele dette Ting eller saa godt som hele Tinget har godkendt ved Skoleloven af 1903. Det var kun det afdøde Medlem for Verminge, Harald Holm, der gik imod, eller han var i hvert Fald en af de faa, der gjorde det, ellers stillede saa godt som hele Tinget under den daværende Kultusministers Førerskab sig paa Almenskolens Grund. I Motiverne hed det: „Grundlaget for vort hele Skolevæsens Bygning skal og maa være Folkeskolen, som efter sin Ide skulde være en Skole, der baade hvad dens Undervisning og dens øvrige Forhold angaa var fuld tilfredsstillende for alle Børn, uanset fra hvilket Samfundslag de kom, ikke for god og ikke for ringe til nogen, saa den kunde blive en Fællesskole for alle.“

Hvad det angaar, som det ærede Medlem for Viborg bebrejdede mig, og som det ærede Medlem for Bogense (Aadal) siger, er en Aandsretning, han ikke kan vedkende sig, maa jeg sige, at saa snart den konfessionsløse Fællesskole gennemføres, falder al Strid om Aandsretningen bort, saa bliver Religionsundervisningen Menighedens Sag og Hjemmenes Sag, ligesom ved de konfessionsløse Skoler i Amerika, vi faa en konfessionsløs Fællesskole, hvor Folk kunne sætte deres Børn ind, hvorimod det bliver Hjemmenes og Kirkens Sag at oplære dem i den Konfession, de ønske, og saa falder al Strid bort. Altsaa, der er langt fra Tale om Tvang eller Tyranni fra vor Side, idet vi netop ville have fuldkommen Frihed. Det, som de to ærede Medlemmer bebrejdede mig, er det Standpunkt, som hele Folketinget med Undtagelse af nogle ganske faa Medlemmer med Harald Holm som Ordfører har stillet sig paa: Den fælles Folkeskole. Det vilde derfor forekomme mig noget underligt, om man nu forlod det Standpunkt, som dette Ting for 3 Aar siden stod paa, da det gennemførte denne Lov med megen Sympati og stor Begejstring, gennemførte den i et lykkeligt Øjeblik, da Enhedsskoletan-